

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Plenarhandling

A7-0039/2014

28.1.2014

BETÄNKANDE

med rekommendationer till kommissionen om översynen av den europeiska arresteringsordern
(2013/2109(INL))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Sarah Ludford

(Initiativ – artikel 42 i arbetsordningen)

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
BILAGA TILL RESOLUTIONSFÖRSLAGET: REKOMMENDATIONER GÄLLANDE VISSA PLANERADE LAGSTIFTNINGSFÖRSLAG	11
MOTIVERING	13
RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET	15

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

med rekommendationer till kommissionen om översynen av den europeiska arresteringsordern (2013/2109(INL))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artikel 225 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- med beaktande av artiklarna 2, 3, 6 och 7 i fördraget om Europeiska unionen och av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av artikel 5 i sitt beslut av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga¹,
- med beaktande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna²,
- med beaktande av kommissionens rapporter om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (COM(2005)0063 och SEC(2005)0267, COM(2006)0008 och SEC(2006)0079, COM(2007)0407 och SEC(2007)0979 samt COM(2011)0175 och SEC(2011)0430),
- med beaktande av rådets slutrapport av den 28 maj 2009 om den fjärde omgången av ömsesidiga utvärderingar – den praktiska tillämpningen av den europeiska arresteringsordern och motsvarande förfaranden för överlämnande mellan medlemsstater (CRIMORG 55),
- med beaktande av sin resolution av den 23 oktober 2013 om organiserad brottslighet, korrupktion och penningtvätt: rekommendationer med avseende på de åtgärder och initiativ som ska vidtas (slutbetänkande)³,
- med beaktande av den reviderade versionen av Europeiska unionens handbok om utfärdande av en europeisk arresteringsorder (17195/1/10 REV 1),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1382/2013 av den 17 december 2013 om inrättande av ett program Rättsliga frågor för perioden 2014–2020⁴,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 13 september 2011 *Skapa förtroende för en EU-övergripande rättvisa – en ny dimension för den europeiska rättsliga utbildningen* COM(2011)0551,
- med beaktande av sin resolution av den 15 december 2011 om villkoren för

¹ EUT L 262, 7.10.2005, s. 1.

² EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

³ Antagna texter, 23.10.2013, P7_TA(2013)0444.

⁴ EUT L 354, 28.12.2013, s. 73.

frihetsberövanden i EU¹,

- med beaktande av sin rekommendation till rådet om internerade personers rättigheter i Europeiska unionen²,
 - med beaktande av bedömningen av det europeiska mervärdet av EU-åtgärder avseende den europeiska arresteringsordern som utförts av Europaparlamentets enhet för europeiskt mervärde,
 - med beaktande av ramavtalet om förbindelserna mellan Europaparlamentet och Europeiska kommissionen³,
 - med beaktande av artiklarna 42 och 48 i arbetsordningen,
 - med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A7-0039/2014), och av följande skäl:
- A. Europeiska unionen har fastställt som sitt mål att ge sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) ska EU respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Detta medför positiva skyldigheter som EU måste uppfylla för att fullgöra det åtagandet. För att bli effektiv måste principen om ömsesidigt erkännande baseras på ömsesidigt förtroende, och detta kan bara åstadkommas om respekten för misstänkta och tilltalade personers grundläggande rättigheter och processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden garanteras överallt i hela unionen. Det ömsesidiga förtroendet förbättras genom utbildning, samarbete och dialog mellan rättsliga myndigheter och advokater och jurister, så att en genuin europeisk rättskultur skapas.
- B. Rambeslut 2002/584/RIF har till största delen bidragit till att man kunnat nå målet att påskynda överlämnandeförfarandena i hela unionen jämfört med de traditionella utlämningsförfarandena medlemsstaterna emellan. Rambeslutet utgör också hörnstenen för det ömsesidiga erkännandet av rättsliga beslut i brottmål, vilket nu stadgas i artikel 82 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- C. Operativa problem har emellertid gjort sig gällande – vissa har direkt koppling till rambeslut 2002/584/RIF och beror på luckor i rambeslutet, exempelvis genom att det inte uttryckligen fastställer några garantier till skydd av grundläggande rättigheter eller någon proportionalitetskontroll, eller beror på en ofullständig och inkonsekvent tillämpning av det. Andra problem hänger samman med uppsättningen instrument för ömsesidigt erkännande på grund av den ofullständiga och obalanserade utvecklingen av unionens straffrättsliga område.
- D. Tydligt definierade och välfungerande rättsliga instrument för ömsesidigt godkännande är väsentligt för de nationella åklagarmyndigheternas utredningsarbete i samband med bekämpning av grov gränsöverskridande brottslighet och kommer att vara lika viktiga för

¹ EUT C 168 E, 14.6.2013, s. 82.

² EUT C 102, 28.4.2004, s. 31.

³ EUT L 304, 20.11.2010, s. 47

den blivande europeiska åklagarmyndighetens utredningsarbete.

- E. Det särskilda utskottet för organiserad brottslighet, korruption och penningtvätt (CRIM) underströk i sitt slutbetänkande behovet av att säkerställa ett snabbt och ömsesidigt erkännande, med full respekt för proportionalitetsprincipen i alla rättsliga åtgärder, i synnerhet domar i brottmål, order om förverkande och europeiska arresteringsorder.
- F. De problem som finns är bland annat följande:
- i) Det faktum att rambeslut 2002/584/RIF och andra instrument för ömsesidigt erkännande saknar en uttrycklig vägransgrund där det finns tungt vägande skäl att anta att verkställandet av åtgärden skulle vara oförenligt med den verkställande medlemsstatens skyldigheter enligt artikel 6 i EU-fördraget och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan).
 - ii) Det faktum att både rambeslut 2002/584/RIF och andra instrument för ömsesidigt erkännande saknar bestämmelser om rätten till ett effektivt rättsmedel i enlighet med artikel 47 i stadgan innebär att denna rätt regleras av nationell lagstiftning, vilket resulterar i osäkerhet och inkonsekvenser i medlemsstaters rutiner.
 - iii) Det saknas såväl en regelbunden översyn av Schengens informationssystem (SIS II) och Interpolregistreringar som en automatisk koppling mellan återkallandet av en europeisk arresteringsorder och borttagandet av sådana registreringar. Det råder även osäkerhet kring följderna av en vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder och den fortsatta giltigheten för en europeisk arresteringsorder och för de sammanhängande registreringarna, med resultatet att personer som berörs av europeiska arresteringsorder inte kan röra sig fritt inom området för frihet, säkerhet och rättvisa utan risk för att senare gripas och överlämnas.
 - iv) Bristen på precision i förteckningen över definitioner av allvarliga brott i samband med europeiska arresteringsorder, men också med andra EU-instrument som ständigt hänvisar till denna förteckning, och införandet av brott vars allvarlighetsgrad inte erkänns i alla medlemsstaters straffrättslagstiftning och eventuellt inte klarar proportionalitetstestet.
 - v) Den europeiska arresteringsordern används inte proportionerligt när det gäller ringa förseelser eller i fall där mindre inkräktande alternativ skulle kunna tas till, vilket medför obefogade gripanden, omotiverade och alltför långvariga frihetsberövanden före rättegång och därmed oproportionerliga kränkningar av misstänkta och tilltalades grundläggande rättigheter samt resursbelastning i medlemsstaterna.
 - vi) Frånvaron av en definition av termen ”rättslig myndighet” i rambeslut 2002/584/RIF och andra instrument för ömsesidigt erkännande har gjort att praxis varierar i medlemsstaterna med osäkerhet, skadat ömsesidigt förtroende och rättsprocesser som resultat.
 - vii) Det saknas miniminormer som säkerställer en effektiv rättslig kontroll av åtgärder för ömsesidigt erkännande. Detta har lett till en varierande praxis i medlemsstaterna vad gäller rättsliga garantier och skydd mot kränkningar av grundläggande

rättigheter, exempelvis vad gäller ersättning vid justitiemord, t.ex. vid förväxlade identiteter, tvärtemot normerna i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och EU-domstolens väletablerade rättspraxis.

- viii) Frihetsberövanden före rättegång kan vara nödvändiga under vissa förutsättningar, men avsaknaden av miniminormer för sådana frihetsberövanden, bland annat att åtgärden måste ses över regelbundet, att den endast ska användas som en sista utväg och att alternativa åtgärder måste övervägas, tillsammans med avsaknaden av ordentliga utvärderingar av huruvida ärenden är redo att tas upp i rättegång, kan leda till att misstänkta och tilltalade sitter frihetsberövade onödigt länge före rättegång.
 - ix) I många häkteslokaler runtom i unionen är förhållandena oacceptabla och det får följderna för de berörda personernas grundläggande rättigheter, särskilt rätten till skydd mot omänsklig eller kränkande behandling eller straff som stadgas i artikel 3 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, samt för hur effektiva EU-instrumenten för ömsesidigt erkännande är och hur dessa fungerar.
 - x) Ofta tillsätts inte juridiska ombud för personer som eftersöks med hjälp av en europeisk arresteringsorder i vare sig den utfärdande eller den verkställande medlemsstaten.
 - xi) I rambeslut 2002/584/RIF saknas tidsfrister för översändande av översatta europeiska arresteringsorder, vilket leder till varierande rättspraxis och osäkerhet.
 - xii) Det saknas en korrekt definition av brott för vilka testet för dubbel brottslighet inte längre är tillämpligt.
 - xiii) Andra befintliga verktyg för rättsligt samarbete och ömsesidigt erkännande i EU används inte.
1. Europaparlamentet är medvetet om den nya rättsliga ram som gäller från 2014 enligt Lissabonfördraget. Parlamentet anser att detta betänkande inte ska avhandla problem som uteslutande har att göra med den felaktiga tillämpningen av rambeslut 2002/584/RIF eftersom sådana problem kan och bör undanröjas genom en korrekt tillämpning av medlemsstaterna och verkställas genom kommissionens förfaranden.
 2. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att i god tid och effektivt genomföra allt som ingår i EU:s straffrättsliga åtgärder eftersom de, bland annat den europeiska utredningsordern, den europeiska övervakningsordern och åtgärder avseende processuella rättigheter, kompletterar varandra. Därvidlag bör medlemsstaterna göra det möjligt för rättsliga myndigheter att ta till alternativa och mindre inkräktande instrument för ömsesidigt erkännande och samtidigt trygga respekten för misstänkta och tilltalades rättigheter i samband med straffrättsliga förfaranden. Parlamentet uppmanar kommissionen att noggrant övervaka att de genomförs korrekt och vilka följderna får för den europeiska arresteringsorderns funktion och unionens straffrättsliga område.
 - 3 Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och deras rättsliga myndigheter att

undersöka alla de möjligheter som rambeslut 2002/584/RIF (exempelvis skäl 12) föreskriver för att garantera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, att utnyttja alla alternativa mekanismer som står till buds innan de utfärdar en europeisk arresteringsorder och att, när en europeisk arresteringsorder väl har resulterat i ett gripande, behandla ärendet utan onödigt dröjsmål, så att frihetsberövandet före rättegång blir så kortvarigt som möjligt.

4. Europaparlamentet påpekar att ett fullt erkännande och en snabb verkställighet av rättsliga åtgärder utgör ett steg framåt i riktning mot unionens straffrättsliga område. Parlamentet understryker att den europeiska arresteringsordern bör vara ett instrument för en effektiv bekämpning av grov gränsöverskridande brottslighet.
5. Europaparlamentet anser att, eftersom problemen i skäl F följer såväl av innehållet i rambeslut 2002/584/RIF som av det faktum att unionens straffrätt är ofullständig och obalanserad, behöver de rättsliga lösningarna på båda problemen ta fasta på ett fortsatt arbete för att fastställa miniminormer för bland annat misstänkta och tilltalade personers processuella rättigheter och en övergripande åtgärd som fastställer de principer som ska gälla för alla instrument för ömsesidigt erkännande eller, om en sådan övergripande åtgärd inte är möjlig, ändringar av rambeslutet 2002/584/RIF.
6. Europaparlamentet anser att de beskrivna problemen inte bara undergräver det ömsesidiga förtroendet utan de är också kostsamma i sociala och ekonomiska termer för de berörda personerna, deras anhöriga och samhället i stort.
7. Europaparlamentet uppmanar därför kommissionen att, inom ett år efter det att detta betänkande har antagits, på grundval av artikel 82 i EUF-fördraget lägga fram lagstiftningsförslag i enlighet med de detaljerade rekommendationerna i bilagan och föreskriver
 - a) ett förfarande genom vilket en åtgärd för ömsesidigt erkännande, om så är nödvändigt, kan prövas i den utfärdande medlemsstaten av en domare, domstol, utredningsdomare eller allmän åklagare för att undgå den varierande tolkningen av termen ”rättslig myndighet”,
 - b) en proportionalitetskontroll i samband med utfärdandet av beslut om ömsesidigt erkännande, som ska grunda sig på samtliga relevanta faktorer och omständigheter såsom gärningens allvarlighetsgrad, huruvida ärendet är redo att tas upp i rättegång, följderna för den efterspanade personens rättigheter – bland annat vad gäller skyddet för personens privat- och familjeliv –, kostnaderna och möjligheten att använda en alternativ och mindre inkräktande åtgärd,
 - c) ett standardiserat samrådsförfarande genom vilket de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande medlemsstaten kan utbyta information om verkställighet av rättsliga avgöranden, t.ex. i frågan om proportionalitet och specifikt när det gäller den europeiska arresteringsordern, för att bedöma mognaden för rättslig prövning,
 - d) en tvingande vägransgrund där det finns tungt vägande skäl att anta att verkställandet av en åtgärd skulle vara oförenlig med den verkställande medlemsstatens skyldighet enligt artikel 6 i EU-fördraget och stadgan, särskilt artikel 52.1 i fråga om proportionalitetsprincipen,

- e) rätt till effektiva rättsmedel i enlighet med artikel 47.1 i stadgan och artikel 13 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, inbegripet rätt att i den verkställande medlemsstaten överklaga en begärd verkställighet av ett instrument för ömsesidigt erkännande och rätten för den efterspanade personen att inför domstol påtala om den utfärdande medlemsstaten inte har agerat i enlighet med de försäkringar som getts till den verkställande medlemsstaten,
- f) en bättre definition av de brott där den europeiska arresteringsordern ska tillämpas, för att underlätta proportionalitetstestet.
8. Europaparlamentet efterlyser en tydlig och konsekvent tillämpning från alla medlemsstaters sida av unionslagstiftning om processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden i samband med användning av europeiska arresteringsorder, inbegripet rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden, rätt till juridiskt biträde vid straffrättsliga förfaranden och rätt att kommunicera efter gripandet samt rätt till information i straffrättsliga förfaranden.
9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att begära in omfattande uppgifter från medlemsstaterna om hur mekanismen för den europeiska arresteringsordern fungerar och att ta med dessa uppgifter i sin nästa genomföranderapport med syfte att föreslå lämpliga åtgärder vid eventuella problem.
10. Europaparlamentet efterlyser en regelbunden översyn av icke-verkställda europeiska arresteringsorder, och begär att man överväger ifall dessa och tillhörande SIS II- och Interpolregistreringar bör återkallas. Parlamentet efterlyser även ett återkallande av europeiska arresteringsorder och tillhörande SIS II- och Interpolregistreringar i fall där en europeisk arresteringsorder har vägrats av tvingande skäl, exempelvis med åberopande av *ne bis in idem*-principen eller av bristfälligt fullgörande av skyldigheter vad gäller mänskliga rättigheter. Parlamentet efterlyser en bestämmelse om att SIS II- och Interpolregistreringar måste uppdateras med information om skälen för en vägran att verkställa den europeiska arresteringsorder som sammanhänger med registreringen, och efterlyser även vederbörlig uppdatering av Europols register.
11. Europaparlamentet betonar den primära vikten av korrekta förfaranden, inbegripet rätten att överklaga, men uppmanar samtidigt medlemsstaterna att i egenskap av antingen utfärdande eller verkställande medlemsstat föreskriva rättsliga mekanismer för att ersätta skador som uppstått på grund av justitiemord i samband med att instrument för ömsesidigt erkännande har använts i enlighet med normerna i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och EU-domstolens väletablerade rättspraxis.
12. Europaparlamentet uppmanar rådet att i den reviderade versionen av Europeiska handboken om utfärdande av en europeisk arresteringsorder (17195/1/10 REV 1) införa en tidsfrist på sex dagar för översändande av översatta europeiska arresteringsorder för att skapa ökad klarhet och säkerhet.
13. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att samarbeta för att stärka kontaktnätverk mellan domare, åklagare och försvarare i brottmål för att underlätta

effektiva och informationsstödda förfaranden beträffande europeiska arresteringsorder och erbjuda relevant utbildning på nationell nivå och EU-nivå för rättstillämpare, bland annat i språk, i hur den europeiska arresteringsordern bör användas samt i hur de olika instrumenten för ömsesidigt erkännande kan kombineras. Parlamentet uppmanar kommissionen att utarbeta en praktisk EU-handbok som är avsedd för försvarare som deltar i förhandlingar om den europeiska arresteringsordern och som ska vara lätt tillgänglig i hela unionen, med hänsyn tagen till det arbete som European Criminal Bar Association har utfört inom detta område, samt komplettera den med nationella handböcker.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att underlätta inrättandet av ett specifikt nätverk för den europeiska arresteringsordern och ett nätverk av försvarare i mål som rör straffrätt och utlämningsärenden i EU och att anslå tillräckliga medel till dem och till det europeiska nätverket för rättslig utbildning. Parlamentet anser att kommissionen kan garantera en lämplig finansiering via de befintliga programmen inom unionens straffrättsliga område.
15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inrätta och tillgängliggöra en EU-databas med alla prejudicerande nationella fall i samband med den europeiska arresteringsordern och andra förfaranden för ömsesidigt erkännande, för att underlätta juristernas arbete och för att övervaka och bedöma genomförandet och eventuella uppkomna problem.
16. Europaparlamentet betonar sambandet mellan förhållandena vid frihetsberövande och åtgärderna i samband med den europeiska arresteringsordern, och erinrar medlemsstaterna om att artikel 3 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och de prejudicerande fallen inför Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna inte enbart medför negativa skyldigheter för dem genom förbudet mot att utsätta fångar för inhuman och kränkande behandling, utan också positiva skyldigheter genom att kräva att de garanterar att förhållandena i fängelserna är förenliga med mänsklig värdighet och att noggranna och effektiva utredningar genomförs om dessa rättigheter kränks. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta särskild hänsyn till utsatta personers rättigheter och att allmänt sett noga överväga alternativ till frihetsberövande.
17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att, för att garantera ett effektivt ramverk för ömsesidigt erkännande, undersöka de rättsliga och ekonomiska medel som står till buds på EU-nivå för att förbättra normerna för frihetsberövanden, inbegripet lagstiftningsförslag om förhållandena vid frihetsberövande före rättegång.
18. Europaparlamentet bekräftar att rekommendationerna står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna, subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.
19. Europaparlamentet anser att eventuella ekonomiska konsekvenser av de begärda EU-budgetförslagen bör kunna täckas av nuvarande budgetanslag. Parlamentet betonar att antagandet och genomförandet av dessa förslag skulle ge avsevärda kostnads- och tidsbesparingar för både medlemsstaterna och medborgarna, och att de följaktligen skulle vara fördelaktiga ur både ekonomisk och social synvinkel, vilket också tydligt påpekas i bedömningen av det europeiska mervärdet av unionsåtgärder i samband med översynen av den europeiska arresteringsordern.

20. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution och bifogade detaljerade rekommendationer till kommissionen och rådet.

BILAGA TILL RESOLUTIONSFÖRSLAGET: REKOMMENDATIONER GÄLLANDE VISSA PLANERADE LAGSTIFTNINGSFÖRSLAG

Förfarande för giltighetsprövning av EU:s rättsliga instrument för ömsesidigt erkännande:

- ”Utfärdande myndighet” i EU:s straffrätt ska definieras enligt följande:
 - i) en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig i det berörda fallet, eller
 - ii) någon annan behörig myndighet som den utfärdande medlemsstaten fastställt, förutsatt att den akt som ska verkställas prövas – efter att man kontrollerat att den uppfyller kraven för utfärdandet av instrumentet – av en domare, domstol, utredningsdomare eller allmän åklagare i den utfärdande medlemsstaten.

Proportionalitetskontroll för utfärdandet av EU:s rättsliga instrument för ömsesidigt erkännande:

- När den behöriga myndigheten utfärdar ett beslut som ska verkställas i en annan medlemsstat ska den noga pröva behovet av den begärda åtgärden utifrån samtliga relevanta faktorer och omständigheter, med beaktande av den misstänkta eller tilltalade personens rättigheter och möjligheten att använda en alternativ och mindre inkräktande åtgärd. Om den verkställande myndigheten har skäl att tro att åtgärden är oproportionerlig kan den verkställande myndigheten samråda med den utfärdande myndigheten i fråga om vikten av att beslutet om ömsesidigt erkännande verkställs. Efter ett sådant samråd får den utfärdande myndigheten besluta att dra tillbaka beslutet om ömsesidigt erkännande.

Användning av ett samrådsförfarande mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande medlemsstaten för EU:s rättsliga instrument för ömsesidigt erkännande:

- Utan att det hindrar den behöriga verkställande myndighetens möjlighet att utnyttja skälet för vägran, bör det finnas ett standardiserat förfarande genom vilket de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande medlemsstaten kan utbyta information och samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av de relevanta instrumenten för ömsesidigt erkännande eller i förekommande fall skyddet för den berörda personens grundläggande rättigheter, t.ex. när det gäller proportionalitetskontrollen, även i fråga om den europeiska arresteringsordern för att bedöma om ärendet är redo för rättslig prövning.

Tillämpning av de grundläggande rättigheterna som vägransgrund på EU:s instrument för ömsesidigt erkännande:

- Det finns tungt vägande skäl att tro att åtgärdens verkställighet är oförenlig med den verkställande medlemsstatens skyldigheter enligt artikel 6 i EU-fördraget och stadgan.

Bestämmelse om effektiva rättsmedel tillämpliga på EU-instrument för ömsesidigt erkännande:

- Medlemsstaterna ska i enlighet med stadgan samt domstolens och Europadomstolens etablerade rättspraxis, se till att alla vars rättigheter och friheter kränks genom ett beslut, handling eller underlåtenhet att tillämpa ett instrument för ömsesidigt erkännande i brottmål har rätt till ett verkningsfullt rättsmedel inför en domstol. Om ett sådant rättsmedel tillgrips i den verkställande medlemsstaten och har suspensiv verkan ska det slutliga beslutet om ett sådant rättsmedel fattas inom de tidsfrister som anges i det tillämpliga instrumentet för ömsesidigt erkännande eller, ifall uttryckliga tidsfrister saknas, tillräckligt skyndsamt för att se till att syftet med förfarandet med det ömsesidiga erkännandet inte äventyras.

MOTIVERING

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder¹ antogs 2002 och trädde i kraft den 1 januari 2004 och är det viktigaste rättsliga instrumentet i EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande och där rättsliga beslut verkställs på grundval av ömsesidigt förtroende. Syftet med rambeslutet var att göra det snabbare och enklare att lagföra misstänkta och tilltalade genom att göra om det gamla tungrodda utlämningsförfarandet med politiska beslutsfattare till ett nytt, snabbare system för överlämnande där rättsliga myndigheter kommunicerar med varandra. Rambeslutet underlättar överlämnande bland annat genom att strikta tidsgränser anges och användningen av vägransgrunden dubbel straffbarhet begränsas. Det kräver att den anmodade medlemsstaten verkställer ordern utan någon prövning av sakfrågan i anklagelsen eller domen.

Sedan införandet har den inneburit en mer effektiv mekanism för att se till att de öppna gränserna inte utnyttjas av dem som försöker komma undan rättvisan. Skyndsammare överlämnanden innebär samtidigt att misstänkta och tilltalade personer inte längre bör sitta häktade i långa tider i väntan på utlämning. Europeiska kommissionen har presenterat tre rapporter om genomförandet av rambeslutet där det operativa genomförandet befinns vara en framgång överlag, särskilt när det gäller de minskade förseningarna i samband med utlämnande (från i genomsnitt ett år före den europeiska arresteringsordern till omkring 15 dagar vid samtycke och omkring 50 dagar utan samtycke inom ramen för den europeiska arresteringsordern)².

Trots en positiv utvärdering överlag visar kommissionens alla tre rapporter om genomförandet av 2002 års rambeslut på brister i hur systemet fungerar (bristande respekt för misstänkta och tilltalades processuella rättigheter, dåliga häktesförhållanden, påstådd överanvändning av europeiska arresteringsorder av vissa medlemsstater och underlåtenhet att tillämpa proportionalitetsprincipen), vilket kanske statistiken talar sitt tydliga språk om; mellan 2005 och 2009 utfärdades 54 689 europeiska arresteringsorder, varav endast 11 630 verkställdes³.

Det ömsesidiga förtroende som är en förutsättning för att rambeslutet ska fungera friktionsfritt har alltså fått utstå ett stort antal prövningar som en följd av dess tillämpning i praktiken och även kritik mot att rambeslutet används systematiskt för ringa brott, och farhågor har uttryckts om att enskildas rättigheter är i farozonen trots införlivandet i artikel 1.3 och skäl 12 i rambeslutet där antagandet var att de grundläggande rättigheterna respekteras i överlämnandeförfaranden. Medlemsstaterna har sålunda främst tillämpat principerna i det egna rättssystemet av rädsla för att en utfärdande medlemsstat skulle tillämpa lägre standarder när det gäller processuella garantier eller grundläggande rättigheter.

För att inte trovärdigheten ska undergrävas för rambeslutet och EU-initiativ på straffrättens område rent allmänt behöver man ta itu med dessa problem. De operativa problemen med den europeiska arresteringsordern bottenar i olika saker: ofullständigt och disparat genomförande

¹ Rådets rambeslut 2002/584/JHA ändrat 2009 genom rådets rambeslut 2009/299/JHA.

² COM(2011)0175, om genomförandet sedan 2007 av rådets rambeslut 2002/175/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

³ COM(2011)0175, om genomförandet sedan 2007 av rådets rambeslut 2002/175/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

av rambeslutet, t.ex. tidsfrister som inte hålls, kryphål i rambeslutet och att EU:s straffrätt har tydliga drag av att vara ofullständig och i obalans.

Problem som följer av att rambeslutet inte genomförts fullständigt eller enhetligt omfattas inte av detta betänkande och bör i första hand hanteras av Europeiska kommissionen än genom EU:s lagstiftningsreform.

Problemen som kan hänföras till kryphål i rambeslutet gäller inte nödvändigtvis enbart denna åtgärd utan går delvis igen i andra instrument för ömsesidigt erkännande och har inte minst att göra med att unionens straffrättsliga område är ofullständigt och i obalans. Det har ägt rum rättsliga eller lagstiftningsmässiga förändringar på nationell nivå som påverkar förfaranden med den europeiska arresteringsordern, t.ex. i Storbritannien och Polen, som ska åtgärda problem som proportionaliteten, men risken är att skillnaderna mellan medlemsstaterna består eller rentav ökar. Icke-bindande åtgärder som den reviderade ”Europeiska unionens handbok om utfärdande av en europeisk arresteringsorder” (European Handbook on how to issue a European Arrest Warrant) är till hjälp men har inte löst alla problem. Därför anser Europaparlamentet att lagstiftningsåtgärder på EU-nivå behövs för att reformera det operativa funktionssättet för den europeiska arresteringsordern och andra instrument för ömsesidigt erkännande och slå vakt om en bättre balans på straffrättsens område i EU.

RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET

Antagande	13.1.2014
Slutomröstning: resultat	+ : 46 - : 4 0 : 0
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Jan Philipp Albrecht, Roberta Angelilli, Edit Bauer, Rita Borsellino, Arkadiusz Tomasz Bratkowski, Salvatore Caronna, Philip Claeys, Carlos Coelho, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Ioan Enciu, Frank Engel, Cornelia Ernst, Tanja Fajon, Monika Flašíková Beňová, Kinga Gál, Kinga Göncz, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Salvatore Iacolino, Sophia in 't Veld, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Timothy Kirkhope, Juan Fernando López Aguilar, Baroness Sarah Ludford, Monica Luisa Macovei, Svetoslav Hristov Malinov, Clemente Mastella, Véronique Mathieu Houillon, Anthea McIntyre, Nuno Melo, Roberta Metsola, Louis Michel, Claude Moraes, Carmen Romero López, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Renate Sommer, Nils Torvalds, Kyriacos Triantaphyllides, Wim van de Camp, Axel Voss, Renate Weber, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Tatjana Ždanoka, Auke Zijlstra
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Monika Hohlmeier, Ulrike Lunacek, Jan Mulder, Carl Schlyter